

(/)

🏠 (/)

> Trafik og transport - Videnskab - Teknik (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik>)

> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Danmark set gennem en bilrude

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/flaaden>)

Danmark set gennem en bilrude

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 1019

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/danmark-set-gennem-en-bilrude>)

t (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på

<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/danmark-set-gennem-en-bilrude>)

in ([http://www.linkedin.com/shareArticle?](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/danmark-set-gennem-en-bilrude&title=)

<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/danmark-set-gennem-en-bilrude&title=>)

Martin Zerlang

Danmark set gennem en bilrude

Gads Forlag 2021. 272 sider illustreret. Pris 400 kr.

Af *Kresten Søe*

*Bilen er et brændglas, der samler stråler fra alle
livsområder: religion, teknik, sport, sex.
Johs. V. Jensen*

Stort illustreret værk om bilens danske kulturhistorie

Danmark set gennem en bilrude handler om bilens kulturhistorie i alle aspekter, som den har været skildret fra 1880. Såvel i litteratur, motorjournalistik, i plakater, kunst, som familieidentitet og i livsstil og ungdomskultur. Hertil kommer aspekter som omdrejningspunkt i film, jazz og populærmusik, status- og potenssymbol i personlig selvudfoldelse, bilen i bylivet, på motorvejene og som partipolitisk faktor med afslutning i grønne og selvkørende biler.

Bogen er indbydende illustreret og delt op i hovedkapitler med hver sin historiske periode. Den første fra 1880-1920 med de vakkelvorne larmende skramlekasser, der skabte opsigt og vild begejstring i de velhavende lag, men sjældent klarede mange kilometer uden nursing. Herefter følges udviklingen bredt til de første Ford T' er fra bilens mekka i USA, de forkromede dollargrin sammesteds i 1950'erne frem til familie bilen som hvermandseje til sidste kapitel med i et kik ud af foruden til fremtiden.

Godt samspil mellem underholdning, historie og faglighed

Undervejs er der masser af mindre historier i historien, små episoder, uddrag af bøger, sangtekster, artikler m.m. Alt sammen i et veloplagt festfyrværkeri, der også rummer skæve vinkler og glimt i øjet.

Samtidig følges den kulturhistoriske udvikling med bilen som livsstil spækket med sjove anekdoter. Fx en humoristisk skildring af, hvordan man starter i Ford T og historien om vestremanden fra Bælum, der 1903 i folketinget foreslog, at al bilkørsel skulle indledes af en mand med et advarselsflag, inden uhyret viste sig.

Men dermed er ikke sagt, at alvoren ikke er til stede i form af bilismens sorte sider med trafikdrab, landskabsforandringer og arkitekturen, der i bilismens hellige navn omskabte byernes hjerter af pladser og torve til parkeringspladser.

Bilen sætter den politiske dagsorden ...

Fra starten delte bilen befolkningen op i halsstarrige fjender og begejstrede tilhængere. For menigmand var bilen ved forrige århundredeskifte kun en hed uopnåelig drøm, der dog ikke desto mindre også dengang trak fulde huse til de populære biludstillinger.

Men efter 1. verdenskrig voksede antallet af biler på vejene i overensstemmelse med Henry Fords erklærede ønske med at bygge den berømte Ford T som bil til alle amerikanere. En bil, som i øvrigt også gled ud fra en samlefabrik i København og derved nærrede det gryende håb om en fremtidig dansk familiebil. Drømmen blev dog først til virkelighed, da de magre år sluttede efter 2. verdenskrig. Op i 1950'erne og 60'erne indgik familie bilen sågar i et politisk løfte fra socialdemokratiet, hvor Jens Otto Krag fx i 1952 udtalte: "Vi må stræbe hen imod samfundstilstande, hvorunder det er normalt for en dansk arbejderfamilie at køre i bil". Også socialdemokraternes partiprogram Vejen frem støttede i 1960'erne bilen som hvermandseje. I 1970'erne blev bilen og bilisterne oven i købet en helt primær mærkesag for Erhard Jakobsens Centrumdemokrater.

*Mads Christensen booster blærerøvens image med sin røde Ferrari.
Bogforside med tilladelse fra Duckshot Media.*

... og sejrer ad helvede til

Jo, det gik forrygende på skinner eller rettere på motorveje for bilen sidst i årene 1960-75, hvor den såkaldte "motorvejsmafia" bestående af venstre, konservative og socialdemokrater enerådende svang tryllestaven som forvandlede mark og eng til beton og asfalt i et nyt dansk motorvejsnet.

Allerede langt før og sideløbende hermed støttedes bilkulturen begejstret af kendte forfattere som fx Johs. V. Jensen, Olesen Løkken, Bodelsen, Ribbjerg og Sarvig, der lod bilen indtage både hoved-, biroller og omdrejningspunkter i litteraturen.

Men i de støjplagede byer og skamferede landskaber voksede modstanden mod bilens overherredømme proportionalt med antallet af biler på vejene. Zerlang citerer her flittigt og bringer fx herlige samtidige karikaturtegninger fra begge sider af frontens skyttegrave. Dog undlader han behændigt personligt at valuere, men overlader det til læseren selv at tage stilling.

Et moment, der sammen med den flittige beskrivelse af køreglæde og bilens fremtræden i samspil med køns- og kvinderoller - især i litteratur, artikler og film - så absolut er nogle af bogens stærke aspekter.

Silkeborgmotorvejens linjeføring gennem byen, som Søren Ryge i sin begejstring 2017 gav 6 hjerter med ordene: "Det er som at se et flot kunstværk".

Med tilladelse fra Scanpix og fotograf Jens Dresling

Afrunding, vurdering og målgruppe

Et andet vigtigt moment hos Zerlang er det fine samspil med samtidsbaggrunden, dens præmisser og ikke mindst de mange illustrationer, der bolttrer sig veloplagt i det store format med afrunding i et fototeknisk perfekt dobbeltopslag fra den nye Silkeborgmotorvej, der - tro det eller ej - ved indvielsen hensatte selv den jordbundne Søren Ryge i æstetisk begejstring over den smukke symbiose med byen.

Coffee table book? Bestemt ikke for mig. Tværtimod er der tale om et letlæst værk, der på fornem vis forbinder æstetik, faglighed og underholdning med en atmosfæremættet formidling.

De færreste har nok - lige som jeg - gjort sig gennemgribende tanker om, hvor stor en indflydelse bilen har haft på det danske samfund både med hensyn til infrastruktur, arkitektur og som katalysator i kunst, film og litteratur. Her skal til eksempel blot nævnes det samspil mellem bil, livsstil og personlighed, som Henrik Dahl satte i gang sin nyklassiker: Hvis din nabo var en bil fra 1997, og hvordan dette tema gang på gang bringes i spil i fx TV- succesen: Kender du typen, hvor hovedpersonen ofte bl.a. spottes via sit bilvalg.

Bogen er på mange måder et fint supplement til Erich Karsholts: Dansk bilproduktion. Bil- og samlefabrikker i det 20. århundrede. (se anmeldelsen på [historie-online.dk \(/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/dansk-bilproduktion\)\)](http://historie-online.dk (/boger/anmeldelser-5-5/landbrug-haandvaerk-industri/dansk-bilproduktion)))). Et fint tilbundsgående værk fra 2020 om emnet om dansk bilproduktion fra en mere erhvervs- og industrihistorisk vinkel, som for en hel del også lapper ind over bilens kulturhistoriske aspekt.

Danmark set gennem en bilrude henvender sig til en bred målgruppe. Men forfatterens baggrund som professor i litteraturvidenskab sætter dog et vel kraftigt aftryk i kraft af de mange uddrag og omtale af danske skønlitterære bøger. Det vidner om imponerende bogkundskab og viden.

Men lidt færre titler og lidt mere gennemgående analyse og linjer i de enkelte bøger ville her for mig være at foretrække. Noget kan selvfølgelig springes over. Men i dette omfang kan vægtningen være tung kost for de mere generelt bil- og kulturhistorisk interesserede.

Men dette er en lille anke mod en både særdeles anbefalelsesværdig, æstetisk og underholdende udgivelse.

[Historie-online.dk, den 28. juli 2021]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/flaaden>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<http://www.historie-online.dk/boger/havnen-hvor-verden-ender-og-begynder>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/trafik-og-transport-videnskab-teknik/selandia>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/lokal-og-slaegtshistorie/smugleri-skipperere-og-langfart>)